

Διδαχί

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 2^ο | 20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022 | Αρ. Φύλλου 60

Η ΑΓΑΠΗ ΩΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Σχόλιο στο Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Λου 15:11-32

Όπως είναι γνωστό, πολύ συχνά ο Ιησούς, προκειμένου να κάνει το μήνυμά του κατανοητό στους απλούς ανθρώπους, μιλούσε με παραβολές. Έλεγε, δηλαδή, μια ιστορία, από το περιεχόμενο της οποίας μπορούσε να αντλήσει κανείς πολύτιμα ηθικά συμπεράσματα και υψηλές θεολογικές αλήθειες. Συμβαίνει όμως συχνά, επειδή οι ιστορίες αυτές περιέχουν εντυπωσιακές εικόνες, να μένει κανείς στις εξωτερικές περιγραφές και να χάνει από τα μάτια του το βαθύτερο νόημά τους. Η πολύ γνωστή “Παραβολή του Ασώτου” είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της παρεξήγησης. Περιεχόμενο της παραβολής είναι η παράλληλη ιστορία δύο αδελφών, από τους οποίους ο μικρότερος πήρε το μερίδιο της περιουσίας που του αναλογούσε και το κατασπατάλησε, ενώ ο μεγαλύτερος έμεινε κοντά στον πατέρα του. Όταν ο άσωτος γιος βρέθηκε σε δύσκολη θέση, ξαναγύρισε μετανιωμένος στον πατέρα του, ο οποίος όχι μόνο δεν τον έδιωξε, αλλά και τον καλοδέχτηκε, με αποτέλεσμα να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια του άλλου γιου του.

Αν και το πρόσωπο που φαίνεται να πρωταγωνιστεί στην ιστορία εί-

ναι ο άσωτος, στόχος της παραβολής είναι να διδάξει τις συνέπειες που έχει για τη ζωή των χριστιανών η αναγνώριση ότι ο Θεός είναι ο πατέρας τους. Προσεκτικότερη ανάγνωση της παραβολής θα δείξει ότι η μορφή που στην πραγματικότητα κυριαρχεί και στα δύο μέρη της είναι αυτή του σπλαχνικού πατέρα. Αυτός δίνει χωρίς αντίρρηση το μερίδιο στον γιο του που του το ζητάει, σεβόμενος την ελεύθερη επιλογή του. Αυτός είναι που καθημερινά περιμένει να γυρίσει ο γιος του και γι' αυτό τον διακρίνει από μακριά. Αυτός είναι που δεν έχει την υπομονή να περιμένει να έρθει ο γιος του και να ζητήσει συγγνώμη, αλλά τρέχει πρώτος να τον προϋπαντήσει και να τον σφίξει στην αγκαλιά του χωρίς μνησικακία. Ούτε για μια στιγμή δεν συζητάει ο πατέρας το αίτημα του γιου του να τον προσλάβει ως υπάλληλό του, αλλά τον αποκαθιστά αμέσως στην αρχική του θέση. Ακόμη και στους στίχους που αναφέρονται στην ασωτία και στη μετάνοια του μικρότερου γιου, στο υπόβαθρό τους βρίσκεται η μορφή του πατέρα. Αν δεν γνώριζε ο άσωτος την απροϋπόθετη αγάπη του πατέρα του, δεν θα αποφάσιζε ποτέ να επιστρέψει. Τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο μέρος της παραβολής τελειώνει με τη φράση: *“ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”* που υπογραμμίζει την απέραντη χαρά του πατέρα. Και στο δεύτερο μέρος της παραβολής πάλι ο πατέρας είναι αυτός που βγαίνει για άλλη μια φορά από το σπίτι του για να παρακαλέσει τον μεγαλύτερο γιο του να συμμετάσχει στη χαρά της επιστροφής του αδελφού του. Έτσι, θα ήταν ορθότερο να ονομάζεται η σχετική περικοπή όχι “Παραβολή του Ασώτου” αλλά “Παραβολή του Σπλαχνικού Πατέρα”.

Δεν είναι όμως μόνον οι ζωηρές εικόνες και η εντύπωση που προκαλεί η ιστορία οι αιτίες που συχνά περνά απαρατήρητο το βαθύτερο νόημά της. Επειδή οι ιστορίες αυτές είναι πολύ γνωστές, συνήθως τις προσπερνά κανείς γρήγορα, χωρίς να δίνει χρόνο στον εαυτό του για περισσότερες σκέψεις. Αποκαλώντας καθημερινά οι χριστιανοί στις προσευχές τους, καθώς λένε το “Πάτερ ημών”, τον Θεό “πατέρα” τους, θεωρούν σχεδόν αυτονόητη την αλήθεια αυτήν και σπάνια σκέφτονται τι πραγματικά σημαίνει αυτό για τη ζωή τους.

Και όμως, μια πιο προσεκτική μελέτη της *Αγίας Γραφής* θα δείξει ότι

για να φτάσει η ανθρωπότητα σ' αυτήν την τόσο αυτονόητη για τους σύγχρονους πιστούς αλήθεια χρειάστηκε να περάσει από πολλές περιπέτειες για πάρα πολλούς αιώνες. Οι αρχαίοι λαοί φαντάστηκαν και περιέγραψαν τους θεούς τους ως τρομερούς και φοβερούς, ως παντοδύναμους κυρίαρχους και ακατανίκητους πολεμιστές και απέδωσαν σ' αυτούς απεριόριστες αγαθές ή καταστροφικές δυνάμεις. Ακόμη και ο Ισραήλ, παρά τη ζωντανή εμπειρία της παρουσίας του Θεού του στην ιστορία του, παρά την πεποίθησή του ότι έχει τον Θεό συμπαραστάτη και προστάτη του σε όλες τις δύσκολες στιγμές του, ποτέ δεν τον αισθάνθηκε τόσο οικείο, ώστε να τον αποκαλέσει "πατέρα". Μόνο μετά την τρομερή καταστροφή του 587 π.Χ., όταν τα βαβυλωνιακά στρατεύματα θα ερημώσουν τη χώρα του, όταν η Ιερουσαλήμ θα μεταβληθεί σε ένα σωρό καμένων ερειπίων και ο λαός θα οδηγηθεί αιχμάλωτος στην Μεσοποταμία, τότε θα εμφανιστεί και πάλι ο Θεός στον προφήτη Ιερεμία, για να του αποκαλύψει μια νέα αλήθεια. Οι λανθασμένες αντιλήψεις του λαού για τη σχέση του με τον Θεό τον οδήγησαν στην καταστροφή. Τώρα ο Θεός τους δίνει μια νέα ευκαιρία, αποκαλύπτοντας μέσω του προφήτη του ότι η καταστροφή δεν ήταν το τέλος, αλλά μια παιδαγωγική τιμωρία του Θεού-πατέρα προς τα παραστρατημένα παιδιά του. Ο μετανοιωμένος λαός, που γνώρισε τον Θεό ως τιμωρό, θα τον γνωρίσει τώρα ως στοργικό πατέρα που ξέρει να συγχωρεί και να κρατά πάντα ανοιχτή την αγκαλιά του περιμένοντας την επιστροφή των παιδιών του. Ο ίδιος ο Θεός προτρέπει με το στόμα του προφήτη τον λαό του: *"Χαρείτε ... διαλαλείστε και ψάλτε· διακηρύξτε: "Ο Κύριος τον λαό του έσωσε" ... Θα τους φέρω από τις χώρες του βορρά και από τα πέρατα της γης θα τους συνάξω ... Έφυγαν κλαίγοντας από τη χώρα τους, μα θα τους παρηγορήσω επαναφέροντάς τους ... γιατί έγινα πατέρας για τους Ισραηλίτες ..."* (Ιερ 38:7-9· πρβλ Ησα 43:5-6)).

Αυτό που ο αρχαίος εκείνος προφήτης οραματίστηκε ως μελλοντική προοπτική για τον λαό του Ισραήλ έρχεται ο Ιησούς με την παραβολή του να το εξαγγείλει ως βέβαιη πραγματικότητα για όλους τους ανθρώπους. Αυτό που θέλει να τονίσει ο Χριστός με την παραβολή του είναι ότι η αγάπη του Θεού, όπως άλλωστε και κάθε πατέρα, δεν γνωρίζει όρια. Ό,τι και να

κάνουν τα παιδιά του, όσο και να τον πικράνουν, πάντα κρατάει μια σπίθα αγάπης γι' αυτά και είναι έτοιμος να τα συγχωρέσει και να τα συμπαρασταθεί μόλις του το ζητήσουν.

Στο σημείο όμως αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή γιατί η παρεξήγηση είναι εύκολη και μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια του προσανατολισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα απώλειας του προσανατολισμού είναι η αντίδραση του μεγαλύτερου γιου της παραβολής, την οποία ίσως και να συμμερίζονται πολλοί ευσεβείς χριστιανοί. Δεν είναι λίγοι οι πιστοί εκείνοι που θεωρούν ότι ο Θεός πρέπει να είναι ακριβοδίκαιος, τιμωρώντας τον αμαρτωλό όπως του αξίζει και αμείβοντας τον ενάρετο. Αυτός είναι προφανώς ο λόγος που η συγκεκριμένη παραβολή διαβάζεται, σύμφωνα με τη λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, αμέσως μετά την Παραβολή του Τελώνου και Φαρισαίου. Γιατί τονίζει ότι η δικαιοσύνη του Θεού δεν εξαντλείται στην ικανοποίηση ενός αισθήματος δικαίου, αλλά εκδηλώνεται πρωτίστως ως αγάπη που προτρέπει κάθε αμαρτωλό άνθρωπο σε μετάνοια και επιστροφή στην πατρική οικία. Τονίζει ακόμα ότι η επιστροφή αυτή, ενώ σημαίνει την πλήρη αποκατάσταση εκείνου που καταφεύγει στη θεία προστασία, δεν στερεί τίποτε από εκείνον που βρίσκεται συνεχώς κάτω από αυτήν. Από τη στιγμή που αναγνωρίζει κανείς τον Θεό ως πατέρα του, αναγνωρίζει και όλους τους ανθρώπους ως αδέρφια του. Και από τη στιγμή που διαπιστώνει πόσο απλόχερα προσφέρει ο Θεός-πατέρας τα αγαθά του, κατανοεί ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιεί τα αγαθά αυτά για την ατομική του προβολή και καταξίωση.

Η Παραβολή του Σπλαχνικού Πατέρα θέτει τον χριστιανό απέναντι σε μια σειρά από ερωτήματα, στα οποία επείγει να δώσει αμέσως μια απάντηση. Η συμπεριφορά του χριστιανού δεν μπορεί να ταυτίζεται ούτε με την ασωτία του ενός γιου ούτε με τη μικροψυχία του άλλου. Η περίοδος της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, που έρχεται, είναι η καταλληλότερη για περισυλλογή και αυτοέλεγχο. Ό,τι και να προκύψει από τον αυτοέλεγχο αυτόν, ο Χριστός βεβαιώνει ότι ο πλούτος του πατέρα όλων των ανθρώπων είναι ανεξάντλητος και ότι η πόρτα του σπιτιού του παραμένει πάντα ανοιχτή.

M.K.